

A. Thomsen

Mindernes Dans

1910.

Axel Thomsen:

Mindernes Dans.

Fortælling.

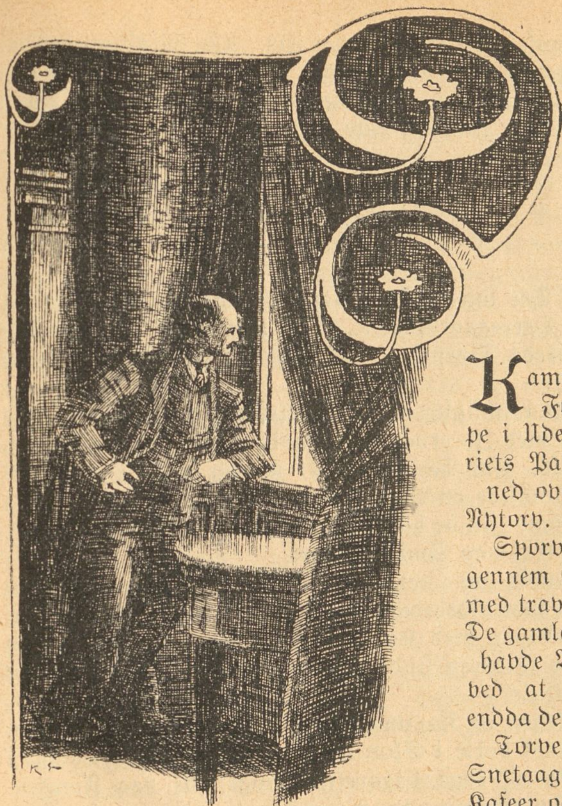
Illustreret af Kr. Lund.

København.
„De Tusind Hjem"s Forlag.
1910.

Det bedste i Jer vaagner som oftest først, naar Livet af sig selv har sat Bundfald og det hele er bleven til Minder og Fortid.

Pontoppidans Bogtrykkeri — Nykøbing F.

Kammerjunker Føns stod oppe i Udenrigsministeriets Palais og saa ned over Kongens Nytorv.

Sporvogne gled gennem Sneen, fyldte med travle Mennesker. De gamle Omnibusser havde Vanskelighed ved at komme frem, endda de sled med fire.

Torvet laa i hvid Snetaage med de store Kafeer og det kgl. Teater mørke og lukkede, men Mennesker var der stadig derude i Sneen, travle, glade Mennesker.

Droskerne kørte ned mod Bredgade eller de kom derfra. Ovre fra Østergade kom de ligeledes med Kufferter paa Bukken og Hastværkspræg over det hele.

Nu begyndt Garnisons-Kirkens Klokker at ringe.

Nu svarede andre Kirkeklokker, Frederikskirkens, Holmens Kirke — —. Nu ringede alle Klokkerne Julen ind over Byen.

Kammerjunker Fønss hørte det ikke. Alle Ministeriets Embedsmænd havde forlængst forladt Palaiset og havde ønsket hinanden glædelig Jul. Budene og Dørvogterne var borte; der var lukket og slukket i alle Palaisets stille, gamle Sale.

— — — Der løb en Flok store Drenge og legede inde i Nolsgaards Herregaardshave. Det var deres eget, sollyse Rige; den brede Tjørnehæk holdt alt uvedkommende borte fra deres Leg.

Han var den livligste af Drengeflokken, dens Fører, altid den, der kom med Ideerne. Han havde ogsaa bedst Tid, han, Jørgen Fønss. For han læste det mindst mulige paa sine Lektier, og standsede en eller anden af Kammeraterne midt i Legen, fordi han „skulde hjem og læse", saa saa' Jørgen Fønss paa ham og trak paa Smilebaandet.

Men indvendig gyste det i ham selv: i Morgen mødte han igen saa godt som uforberedt inde i Skolen og fik nye mdl'er, alt mens Lørdagen med Karakterbogen nærmede sig, og han skulde overfor Faderen finde paa nye Løgne og Paafund for at dække og skjule. — —

Aa, men Legen og Kammeraterne — disse korte Eftermiddagstimer langt borte i Skov og Have og Mark eller ligge i Baad og fiske og ryge Cigaretter langt ude paa Fjorden, hvor ingen Forældreøjne paatrængende spurgte om, hvordan det „gik med Lektierne". Aa, disse korte, hastigt svindende Timer, før Sengetid kom, de var jo den Gang hans hele Liv, som han dyrt maatte købe sig med daarlige Karakterer, Skænd og Prygl i Skolen og hjemme, hvor han forlængst var kommen i Munde, som det sorte Faar.

Store Broder Frederik var anderledes. Han kløede i Bogerne fra det Øjeblik, han kom hjem, og til han gik i Seng. Og han var Duks, og i Reglen kun om Søndagen var han med i Flokkens glade Leg.

Men om Morgenen, naar Faderen vækkede dem og Anders Kusk en halv Time efter mødte med Vognen ind til Latinskolen i Byen, var Jørgen den lille.

Frederik var hurtigt oppe; han sang og var glad. Ingen Sorger trykkede ham, Lektierne kunde han udenad; med lys og rolig Samvittighed saa han Dagen i Møde.

Han selv var bare træt og tung. I Nattens Drømme havde han allerede bakset med Skoletimerne: Hvordan skulde han ligge sig til det og det? Hvilken Undskyldning skulde han finde paa idag, fordi han slet ikke havde set paa det Stykke, hvori han kom op? Om han igen skulde prøve at radere i Karakterbogen —? Og nu var Morgenen der, den ækle Morgen, hvor han intet kunde spise, saa mange Skænd, det end gjaldt, hvor han kun havde Hjertebanken i Uro over, hvad Skolen i Dag vilde bringe.

En graadig Trang til legende Friluftsliv uden Baand og Pligter havde været hans stærke Følgesvend i Skoletiden. Den havde hidset ham op mod Forældrene, havde gjort ham bitter paa Hjemmet og mere end en Gang bragt ham til vrængende Grimacer foran den gamle paryk- og ordensprydede Statsminister i den store, ovale Guldramme, der hang over Faderens Arbejdsbord: En af Slægtens store Mænd, der sikkert havde Skyld i en Del af Faderens faste Tale til sine Børn om „Familiens Tradition", „Holden sin Slægt i Ære" og mere af det, der den Gang lød som Fængselslænkers Klirren i hans Øren.

Han havde jo erhvervet sig en urokkelig Overbevisning om, at Forældre var noget af det mest hæmmende, man kunde begaves med i denne Verden, nogle storsnudede, stupide Mumier, der gik i Barndom og havde overlevet sig selv.

Det var saa længe siden — og dog, det var jo ham selv, der havde taget gamle Anders Kusk til Medvider i sin Drengetids Kvaler og mere end en Gang havde faaet ham til at skjule Karakterbogen under Hømadratsen i sin hæderlige Ægteseng, saa længe det bare gik an.

Og saa endte Anders Kusk med at komme fra Gaarden som Tyv! Sønnen brugte for meget og havde giftet sig for tidligt,

før der var Udkomme. Men der var jo nok for Anders Kusk at tage til og sælge af derude i Laderne . . .

Nej, Drenge har intet Hjerte! De er som oftest raa og tankeløse i deres Opvækst for alt, der ikke angaar dem selv. De er som et hærgende Uvejr: alt, der ikke er stærkere end dem, tramper de ned med hoverende Skadefryd. I deres Mund er de grove og saarende, blot der gaar dem en Smule imod. Vil Forældrene ikke snakke dem efter Munden, saa er det snart færdigt med deres Hjærtes Kærlighed.

De har ikke Øje til at se og forstaa Forældrenes stille Lidelser for deres Skyld. De kan ikke paa Stemmen høre, hvorledes Skænd og vrede Ord dybt i Bunden skælver som Graad — Fars og Mors Graad for sit Barn.

H a n kunde det heller ikke. Han brød sig kun lidt om sit Hjem og sine Forældre. Havde han kunnet flygte bort fra det hele og taget Kammeraterne med, saa havde han gjort det.

Atter kom Jørgen Fønss til at tænke paa den Gang, Anders Kusk blev jaget fra Gaarden:

Han og Frederik var komne i Seng. De laa og fortalte hinanden Historier, eller rettere — han fortalte, Frederik halvsov. Disse halvsjofle Historier fra Karlene interesserede ikke Broderen synderligt.

Faderen kom som sædvanlig ind for at se til Børnene og sige Godnat og høre Børnenes Aftenbøn.

Frederik bad Aftenbønnen højt som sædvanlig, men før han begyndte i Aften, føjede han hviskende til:

— Ogsaa for Anders Kusk, Far, skal vi bede i Aften. Han kender vist ikke selv den Bøn, for saa var det ikke gaaet ham saadan!

Jørgen Fønss fnisede under Dynen. Han fnisede saa tit af Frederiks Dydighed.

Far svarede ingenting, men næste Morgen, da der igen var et eller andet tilfældigt i Vejen med ham, glemte hans Fader at skænde. I Stedet for saa han længe og prøvende paa ham.

— Jeg forundrer mig over dig, havde hans Fader sagt paa sin egen stille Maade. Jeg havde ventet, at du havde bedt

om godt Vejr for Anders Kusk. Ja, jeg havde ventet det, havde hans Fader fortsat, og hans Stemme havde dirret. — Du har i Aarevis brugt ham som Hjælper for alle dine Kneb og grimme Streger, og han har hjulpet dig som en tro Ven. Han har i alle Maader handlet galt i at gøre det, men du skyldte ham dog Tak derfor. Jeg havde haabet, du var kommen til mig med Forbøn for ham. Min Beslutning havde du ganske vist ikke rokket derved, men jeg havde set, at min Søn havde et Hjærte. — Det er i Nøden, man skal kende sine Venner. Den Dreng, der kan handle koldt som du, han begaar i Virkeligheden en Brøde, der er mange Gange større end den, Anders Kusk har begaaet.

Hans Fader var gaaet. Han stod dér alene i Stuen. Han havde forsøgt at smile, men Smilet stivnede.

Om Aftenen i Skumringen var han listet ind i Faderens Arbejdsværelse. Ganske stille var han listet hen til den gamle Statsministers Billede; han stod og saa paa det uden at skære Grimacer.

— Kunde du maaske ikke have gjort akkurat det samme som jeg, din gamle Dydsdragon? havde han hvisket og smilede igen.

Statsministeren saa paa ham. De kloge Øjne havde gengældt Smilet, koldt og spodsk som hans Overmand. Han vendte sig bort fra Billedet, da hans Fader i det samme kom ind.

— Jørgen duer ikke. Han bliver aldrig til noget.

Det sagde de i Skolen. Det sagde hans Fader. Hvad hans Fader sagde, var Sandhed for hele Hjemmet.

Familiens Skam og det sorte Faar og en skidt Dreng. — Aa ja, det var vel sandt alt sammen.

Striks og salvelsesfuld som selve Rektor i den lille Købstad-Latinskole havde Kaptajn Holst været, hans Logivært

fra de første Studenteraar her inde i Byen. Naar Konen var tilstede!

Bagefter, naar han fik den unge Student trukket ind i sin egen „Kahyt", hvor der stank af daarlig Tobak, og hvor Konen aldrig kom, kunde han fortælle Historier, der mindst af alt egnede sig for en Opdrager.

Den første Nat, Kammeraterne fik ham med ud at ture, mødte han Kaptajn Holst i en af Natkafeerne i intimt Selskab med et Par altfor bekendte Væsener. Et Par Dage forinden havde han ved Middagsbordet holdt et usædvanlig kraftigt Foredrag, ganske i hans Faders Aand, om unge Menneskers tarvelige Tendenser.

Her hos Kaptajnen var det, han for første Gang i sine gode Øjeblikke havde længtes lidt efter sit Hjem, som efter en bedre Luft. Der var dog, hvad han saa end kunde indvende, en større Helhed og Fasthed over hans Hjem. Det var ikke Pjank og Forretning og forløjet Dydsirethed.

Da Ferien nærmede sig, talte han virkelig Dagene til Rejsen hjem, og dog havde han jo forlængst lovet sig selv slet ikke at vise sig paa Rolsgaard foreløbig.

Da han igen skulde ind til Studierne, havde hans Fader givet ham det gamle Gulduhr, der laa i Skrivebordsskuffen, og som han saa ofte havde ønsket sig.

— Pas paa din Dag! havde hans Fader sagt, da han gav ham det gamle, kostbare Arvestykke. — Hvordan det end gaar, vil der ogsaa for dig komme Øjeblikke, da du synes, du fik for lidt ud af Livet. Saadan er det nu engang Menneskenes Lod. Men sørg blot for, at du aldrig er med i noget, der bringer Dig til at ønske, at d i s s e Timer igen var udslettede. Nu, da du forlader Kaptajn Holst og bliver din egen Herre derinde i en By, som altid vil være rig paa Fristelser af mange Slags, giver jeg dig din Bedstefaders gamle Uhr. Han slængte ikke bort sig selv og sin Tid. Han havde Ærbødighed for hver Dag, han levede.

Uhret havde han taget imod uden at se paa sin Fader. Ærbødighed for sin Dag?

Han huskede sine Argumenter fra den Gang:

Naar man er ung og ikke mere bevogtes af nogen? Naar man har hele sin Frihed — endelig har faaet den efter lange Aars utaalmodig Længsel — — og naar man har hele sin ubrugte Ungdom, og Blodet er varmt, saa det danser og synger? — Det falder alligevel svært at være saa stærkt paa Vagt. Barnlig Glæde kunde man føle over saa lidt, bare over lidt Æventyr og en hed Mund. Et Par unge Øjne kunde rive En ud af hele den borgerlige Indretning, som man syntes, at saadan en almindelig Dagligdag nu en Gang var.

I Kaptajnens Hus bestilte han dog noget. Senere blev det altsammen til Frihed og Ferie og Nattekommers. Og saa en skønne Dag, da han var træt af det altfor voldsomme, traf han hende, Eja, hvis Fætter en Aften havde læst op i Studentersamfundet.

Hvor var det længe siden. Levede det virkelig endnu langt inde i en støvet Krog af hans Sjæl, hvor ingen mere havde sin Gang.

Hun var vist kun 17 Aar. Forældre ejede hun ingen af, savnede dem heller ikke, lo hun. Hun boede hos sin Onkel, var „saa dejlig fri" og havde Lyst til det allervildeste og allermest tossede, der tænkes kunde.

De blev naturligvis gode Venner. To Afteners tilfældige Passiar, og de syntes, at de kendte hinanden ud og ind i hver Krog og hver Fold. Og det var naturligvis altsammen Storhed og Frisind, de opdagede hos hinanden.

En Morgenstund tossede de bort fra Byen ud i „det frie Land" paa Lykke og Fromme.

De holdt Hvedebrødsdage i en vestjysk By, saa længe de havde Penge. Saa fik de store Planer om, hver især at søge noget at bestille her iblandt Jyderne. Hun maatte da sagtens kunde komme i en Butik, og han maatte endnu lettere kunne faa Timer som Lærer ved Skolen!

Nej, det fik han, Pædagogen, nu alligevel ikke.

Derimod var der en lille Manufakturhandler, der virkelig var stikkelig nok til at antage hende. — Udenfor Byen fik de sig lejet et Værelse, der tjente til Køkken og Sovekammer og alt muligt andet. De gjorde sig nok ingen Tanke om, hvor-

længe det skulde kunde vare, men efter de første 8 Arbejdsdage, begyndte de i Stilhed hver især at finde Situationen trykkende . . . Og endelig kom det som en Befrielse, da Manufakturhandleren betydede hende, at han, af Grunde, „som han først nu havde bragt i Erfaring," paa ingen Maade turde have hende mere i sin Forretning. Byen var lille, og man snakkede allerede, og det kunde skade hans Forretning. Hun maatte hellere forlade Butikken med det samme, og saa blev han jo nødt til at betale hende Gage for hele Maaneden.

De førte, kunde han huske, den Aften en lang og saglig Diskussion om, hvorvidt hun skulde beholde den hele Gage eller nøjes med sit optagne og brugte Forskud? Det sidste var nu det nobleste. — De besluttede at holde paa Noblessen, men det blev alligevel ikke til noget, begrundet paa Pengemangel. Et Par Dage efter sagde de saa hinanden Farvel inde i København, rolige og fattede, men han i hvert Fald med en tom og flov Følelse, der længe gjorde ham uoplagt til alt Arbejde.

Bedstefaderens gamle Uhr havde han pantsat derovre i den lille jyske By for i et givet Øjeblik at faa Pengene til at slaa til. Da han senere hen vilde indløse det og skrev derover, var Pantelaaneren sporløst forsvunden.

Det var det haandgribelige Resultat af hans første Kærlighedsfelttog.

Hjemme paa Nolsgaard fik de omsider hele Historien at vide. En Dag sad hans Moder i hans Værelse og ventede taalmodigt, til han ud paa Aftenen kom hjem.

Planløshed var for hans Fader det værste af alt. Hvad skulde man tro om en ung Mand, der havde saa liden Respekt for et fornuftigt og forstandigt Livs let synlige Linier? Hvor var der Grænser for hans tilfældige Indskydelser efter dette?

Ja, det havde ført til et voldsomt Brud med hans Fader! Han forbød ham at sætte sin Fod i Hjemmet; bedre var det, om han vilde bekvemme sig til Amerika. Pengene dertil skulde han faa, og den eneste Glæde, han havde Udsigt til at gøre sin Fader, hed det, vilde han gøre ham nu.

Han begyndte at høre paa hende med et lille, halvskjult Smil. Men efterhaanden som hans Moder havde sagt alt

dette, var Smilet forsvunden. Han saa, hvor fortvivlet hun var, og en pludselig Medfølelse steg op i ham. Hans Moder herinde? Det maatte jo dog være helt for hans Skyld, at hun var kommen. Han begyndte for Alvor at forstaa, hvordan det stod til paa Nolsgaard.

Ja, den Aften! Naar han tænkte paa den, forstod han den næppe endnu. Som Baggrund for den var det vist, at alt det meget fra en svunden Tid, han slet ikke brød sig om at erindre, nu, atter i Aften, kom til ham. I Aften? Ja, et Øjeblik var det godt at rives ud af sin Uro, at bæres langt bort fra det, der i disse Dage pinte og ængstede ham.

Var alt det andet kun Drøm, var hans Moder slet ikke den, hans Drengehjerte havde skudt fra sig? Var hun en ganske anden? Saadan havde han den Gang undrende spurgt. Ja, hun var det, og han vilde huske den Aften, saa længe han levede, og takke vilde han for den til sidste Time.

Han havde intet svaret sin Moder. Men tilsidst, sent ud paa Natten, inden hun gik, havde hun varmt og hæftigt, mens han stadig trodsigt tav, grebet om hans Hovede og tvunget det ind mod sin Kind.

— Du har aldrig været en god Dreng, Jørgen. Du har gjort din Fader og mig langt flere Sorger end Glæder. Værre er det næsten bleven med Aarene, og længere glider du vel fra os endnu. Men jeg vil ikke miste dig, Jørgen, jeg vil ikke, jeg kan det ikke! Hvor lidt du end bryder dig om dit Hjem og din Fader og om mig, saa kan jeg ikke tænke at miste min Søn. — Sig mig, Jørgen, Du skal sige mig det, for maaske vi aldrig oftere faar talt saadan som nu, Du skal sige mig ærligt: har jeg megen Skyld i, at du er, som du er? Har jeg i din Opvækst behandlet dig galt, det er saa svært for Forældre, men har jeg gjort det, saa skal du tro, at hvis der er noget godt, jeg endnu kan gøre for dig, noget, som kan hjælpe dig ind i et andet og bedre Sind, saa vil jeg jo gøre det!

Han havde aldrig som Barn videre ænset sin Moder.

Det var Faderen, der beherskede Hjemmet. Det var, syntes han, Faderen, man havde Respekt for og ham, det hele drejede sig om.

Hans Moder var kun en lille, stiv og fornem Dame, der sjældent eller aldrig havde taget Del i Børnenes Leg, der overhovedet ikke gerne, syntes han, indlod sig i personligt Arbejde, men uddelte sine Ordrer til alle Verdenshjørner og var frygtet af Gaardens Folk, naar Ordrerne ikke var punktligt overholdt. Han gav saa helt og aldeles Kammeraterne Ret, naar de fandt, at hans Moder var kold og stiv, saa det kunde gyse helt ned gennem Kroppen paa En af Kulde. Det var ikke heller til at holde ud, saa man skulde vogte sin Mund, naar hun var i Stuen. Saa var det Ord ikke fint nok, saa var det hende „stødende". Ja, hun var den skinbarlige Etikette i egen Person.

Saa var hans Fader alligevel mere jævn og naturlig og ligetil i sit Væsen, var Kammeraterne enige om, og saa var det dog h a m, der var Hofjægermester og Ejeren af det hele. Hun var bare hans Kone, selv om hun nok saa mange Gange var født — — noget farlig fint noget; han havde saamænd ikke altid kunnet huske Navnet, naar nysgerrige Kammerater i Skolen havde spurgt ham. Saa lidt ænsede han den Gang sin Moder. Anders Kusk havde en Gang af Vanvare sagt noget til ham om, at hans Moder var „skidtvigtig", og det havde han fundet saa mageløst morsomt og udmærket, at han havde haft meget svært ved at beholde det hos sig selv.

Nej, han havde aldrig ænset sin Moder for noget. Og nu stod hun her, som han aldrig havde set hende, saa helt en anden var hun, og hun var saa ulykkelig.

— — —

— Gaar du, Mor?

— Ja, nu gaar jeg, min Dreng, for det er sent, og du skal til Ro. Og saa hilser jeg Far og beder ham aldrig tale om dette, men glemme det helt for min Skyld. — Og saa er vi to Venner for Fremtiden! Du skal komme til mig med dine Glæder og Sorger og alle Anfægtelser, ikke længer beholde det hos dig selv, dine Sorger i hvert Fald ikke. Vil du saa love mig det, Jørgen?

Hvad havde han svaret sin Moder?

Mange Ord havde det ikke været. Han kunde slet ikke for-

staa, at det var hans Moder? Var det sandt, havde han da virkelig alligevel saadan en dejlig Moder, som han i ensomme, bedrøvede Timer havde ønsket sig det — en Moder, man kunde komme til med alt som til en Kammerat, og ikke en Moder, der var kold og fornem og meget, meget for fin til ham.

Han huskede endnu, hvor han laa og drømte om alt dette nye, da Natten kom. Han baade græd i Søvnen og smilte og syntes, at hele Verden havde forandret sig.

Og den næste Morgen!

Toget gik Kl. 8, men længe forinden var han den Morgen oppe.

Blomsterhandleren henne paa Hjørnet fik han banket op.

Hun skulde have en stor Buket Roser, det var ligemeget, hvad den kostede, naar blot den var rigtig køn.

Og da Klokken var 8 og Toget skulde til at gaa, kom Blomsterhandlerens Bud halsende ud paa Perronen og fandt den omtalte fine Dame i den 1ste Klasses Kupé og bragte hende til hendes mere end store Forbavselse det dejligste anonyme Rosenflor.

De Roser mellem ham og hans Moder stod den Dag i Dag for ham, som Indledningen til hans Manddoms Liv. Hvad der laa bagved, det var altsammen kun fattigt og mørkt, trods alle Glædestimer kun halv Glæde, og Tomhed helt inde, fordi noget manglede ham.

Der var Fest paa Nolsgaard, da han fire Aar efter kom hjem som juridisk Kandidat med en fin 1ste Karakter.

Ingen havde — erklærede Frederik med Værdighed — drømt om et saa smukt Resultat.

Frederik tog for en Gangs Skyld fejl.

En var der, det vidste han, som havde ventet det sikkert, selv om hun havde tiet dermed: hans Mor.

Det var jo med Tankerne paa hende, at han havde for-

nægtet sit Leben med Kammerater og alle Slags intetsigende Kvinder og læst og læst.

Det var hans Moders Billede, saaledes som han altid saa hende for sig fra den Aften, hun opsøgte ham herinde, der havde hvilet over al hans Læsning som en hjælpende Magt og havde præget hans Breve til hende.

Hun havde ikke i sine skuffet ham.

Saa godt og kærligt, saa varm og mildt havde alt det været, hun skrev til ham. Han vilde ikke heller skuffe hende.

Men over sin Fader studsede han, den Dag han kom hjem som Kandidat paa Nolsgaard. Ak, maaske det var første Gang, han rigtig havde betragtet sin Fader og skænket ham dybere Omtanke.

Politik havde altid interesseret hans Fader. Han huskede endnu fra lille Dreng, naar Egnens Højreforening holdt politiske Møder i en af Skovene under Godset. Faderen overværede det i Reglen, og sommetider talte han selv oppe paa den blomstersmykkede Talerstol, som Skolelæreren havde faaet tømret op mellem to Træer. Men tilsidst raabte de tusinde Mennesker Hurra for hans Fader, fordi han var Skovens Ejer. Det havde imponeret Børnenes Fantasi. Saadant et Hurra af saa mange Mennesker!

Da han atter kom hjem til Nolsgaard, raabte de ikke længer saadan enstemmigt Hurra for Hofjægermester Føns. Han var ved sine Taler, men endnu mere ved sine politiske Pjecer og Artikler rundt om i Landets ledende Blade, i de sidste Aar bleven et Modsigelsens Tegn, en Mand, hvorom der stod Diskussion.

Han havde senere mange Gange læst alle sin Faders Pjecer og Artikler, og han havde med Aarene faaet det Indtryk, at hans Fader i Bund og Grund var en lidet lykkelig Mand. Der var i hans Sind kommen en voksende Harme, en dybt personlig Kritik over mange Slags Forhold i Landet, dets Politik, dets gængse Moral, dets Kulturstandpunkt, dets Ungdom, dets Førere. Han syntes ikke mere at høre til noget bestemt Parti, med en Fribytters Dristighed gik han løs snart paa det ene, snart paa det andet af Partierne, for at blotte

og revse dets Hulhed, dets Mangel paa Rygrad og Vederhæftighed. Nerven i Landet var blevet ham Uvederhæftighed. Politiken var blevet ham Magtstræb, og Demokratiets Krav, som han trods sit udpræget konservative Sind sympatiserede med og heltud syntes at forstaa, blev i hans Øjne vanrygtet under en fræk og ukultiveret Bande Struggleres Førerskab, der kun kendte Ophidselse som det eneste Vaaben.

Saadan var vist hans Faders Tankegang.

Han kunde umuligt i alt dette give sin Fader Ret. Han syntes, han saa' unødigt bittert paa mange Ting og dømte i meget lidt kortsynet og haardt. Men paa Bunden af det hele — dér følte han nu, at der bankede et fint og ædelt Menneskehjerte, en fastbygget Personlighed, en Slags etisk Skønhedsdyrker, der ikke kunde gaa paa Accord og langtfra vilde acceptere alt, hvad Tiden knæsatte som værdigt til Førerskab.

Hjemme paa Nolsgaard det Foraar havde hans Fader været meget faamælt, og endnu, hver Stund han tænkte paa ham, steg Billedet frem af en tavs, alvorlig Mand med et før Tiden træt og opslidt Sind.

Om Fortiden havde de ikke talt sammen et Ord. Hans Fader havde ved Hjemkomsten stille og roligt givet ham Haanden:

— Til Lykke for dig, Jørgen. Voksende Kundskaber giver større Selvfordybelse, og det er en Mont, der er Brug for, ikke mindst i din Generation.

— Aa ja, hvad mener du i Grunden?

— Jeg mener blot, at I, der er ved at bygge Tiden nu, mangler Fasthed, de fleste af jer. I har Uro i Blodet. I er født af et Slægtled, der satte altfor mange nervøse Mennesker i Verden. Eller I er efterhaanden blevne saaledes, fordi der ligger et aldrig udfyldt Rum mellem eders og eders Forældres Tankegang. I staar ikke i Pagt med nogen Tradition, tværtimod, I søger efter Evne at frigøre jer derfor som Nybyggere, endda ofte med Parvenuens uheldige Egenskaber. — — I har, synes jeg, meget ofte hverken Ro eller Tid til virkelig at leve, d. v. s., at handle saaledes, at I sætter det bedste af jer selv som Indsats og tvinger det frem til

Dagens Lys. Det bedste i jer vaagner som oftest først, naar Livet a f sig selv har sat Bundfald, og det hele er bleven til Minder og Fortid.

Af hvilken Tankerække var dette et Brudstykke?

Og dog forstod han allerede den Gang disse sin Faders bitre, vemodige Ord. Tiden var bleven hans Fader for kold og nøgterne, for flydende og gyngende, nedtrampende gamle, skønne, hævdvundne Sandheder.

Han var jo af en gammel Slægt med ædle, hjertevarme Mænd og Kvinder. Om mange af dem kendtes der endnu i Folket Træk og Minder, som talte til ham med noget af Faderens egen Stemme. Men hans Fader var den sidste af den gamle Slægt; Vemod og Bitterhed havde kastet sin Skygge ind i hans Tanker.

Der gik Dans paa Nolsgaard. De gamle Karosser mødte igen som i hans ulyksalige Barndomsdage. De smaa Drenge og Piger — Legekammeraterne — var blevne voksne nu, som han selv, og havde glemt ham, som han dem. Og deres Forældre, der før havde ført Dansen op paa Nolsgaard, var næsten alle blevne for gamle; de sad nu og saa til. Mange Aar var der gaaet hen over hans Barndomshjem.

Han havde nok lovet Bodil Wilhjelm den næste Dans, men glemte det.

— Men du ser dog virkelig saa kedelig ud, Jørgen. Morer du dig ikke Det er dog altsammen for din Skyld, min Dreng!

Det var hans Moder, der inde i et af de smaa Gobelin-Kabinetter havde taget hans Arm.

Han smilede og kyssede hende og gik igen ind til de dansende.

Han nænnede intet at sige. Han syntes, han dansede med Graad i sit Hjerte. — — Han syntes, at noget den Gang allerede var forspildt. Forsent.

Kort Tid efter havde han gennem sit Hjems Forbindelser faaet Ansættelse hos Amtmanden i Viborg, og pludselig en Dag hørte han her, at hans Fader var død, uventet, i sin Arbejdsstol.

Blomster og Blomster, kostbare Roser og Liljer og Palmer,

men ligesaa mange af Skovens og Markens smaa, uænsede Blomster — —.

For hver af de fattige, selvbundne Kranse fra Husmænd og Landarbejdere stak det ham i hans Hjærte. Dér laa deres kærlige Blomster samlede i Kreds foran Kisten og stirrede paa ham, hans Søn, som en fældende Anklage.

Nej, Gudskelov, der var ingen af de mange Mennesker, som forstod det Sprog, de talte til ham.

Saa sad han igen paa Amtskontoret i den kønne Viborg By. Ja, her var der endelig Fred. Her vilde han i Aften lade Tankerne hvile!

Der var Morgensol i hans Kontor, og ovre paa den anden Side Gaden laa det gamle Apotek med de to store Lindetræer udenfor. Hvor kunde de dufte ind til ham saadan en Sommermorgen! Hele Provinsbyens nynnende Hygge havde han om sig.

— Er her virkelig hyggeligt i Viborg? Altsaa rart for Dem at være! Jeg kan godt lide, naar Fremmede siger saadan.

Der var Selskab i Distriktslægens Have den Sommeraften. Alle sad i det store Nøddelysthus, hvor Lampen var tændt over Bordet.

De lo og snakkede hele Selskabet!

Distriktslægen skænkede Vinen omkring, den berømte, han selv havde taget med fra Secilien.

— De skulde holde en køn, lille Tale, Candidat Fønss! De vilde jo have gjort det ved Bordet.

— Men glemte det. Det var min Borddames Skyld.

— Skal hun da tale i Stedet for Dem?

— Ja, hvis hun kan. Jeg er meget kritisk.

— De kan sagtens! Det er jeg slet ikke.

Var det ikke saadan, de havde talt? De sad ved Siden af hinanden. Lidt efter slog hun paa Glasset.

— Hva' falder, min Pige? lød det ganske betuttet fra Købmand Lund.

Hun stod dér i Lysthusets dæmpede Lysskær og smilede saa kønt, og hun sagde længe slet ingenting. Fin og ren og blond tegnede hendes Skikkelse sig mod Træernes Tusmørke. Han tænkte paa, at nu skulde hun hæve sit Glas uden Ord og drikke med Selskabet, og hun havde da holdt Aftenens kønneste Tale.

Det fortalte han hende senere, en Vinterformiddag, da de var sammen paa Skøjter over Søen, og de talte om den første Gang, de havde været sammen den Sommer, han kom til Byen.

— Det kan saamænd godt være, sagde hun og blev tavs. Længe efter var det kommen, gemt og opsparet til Lejligheden:

— Jeg kan ikke lide, De er saa kræsen. Jeg synes, det er en Mangel ved Dem.

Han saa spørgende paa hende, og hun fortsatte, vist halvt mod sin Lyst:

— Hvorfor foragter De almindelige Ord? Jeg synes tit, at de er de allerkønneste, fordi de ikke gør Fordring paa at være nogetsomhelst. Ingen skal huske dem — de fejes bort, naar de er sagt, og er ingen til Besvær.

Op mod Jul gjorde han sin første Visit hos Købmands Lunds. Han havde faaet Indbydelse fra dem til et lille Juleselskab.

Ida lukkede ham op.

Han var en Smule nervøs, netop fordi han havde ventet, at hun vilde være det ved denne Lejlighed. Men hun var helt, som hun plejede.

— Ja, vi har det jo ikke saa stort, ser De nok, Hr. Candidat, havde gamle Fru Lund sagt, da de sad derinde i den lille, lavloftede Dagligstue og havde smagt paa Portvinen og de hjemmebagte Kager. — Men vi vilde nu alligevel gerne se Dem her hos os en Gang!

Senere hen fortalte hun ham, at der hjemme havde staaet en varm Strid om, hvorvidt han skulde inviteres med eller ej. Et Afslag vilde baade Faderen og Moderen nødigt have; det vilde alligevel krænke dem.

— Han skal i hvert Fald inviteres, havde Ida sagt. Hun vilde dog se engang: sendte han Afbud til hendes Forældres

lille, pæne Hjem — naa ja, som han vilde! Hun skulde rette sig efter det.

Da han gik, takkede baade Faderen og Moderen lidt for overstrømmende for hans Visit. Ida kun sagde ingenting. Han havde lagt Mærke til det, og han syntes, han forstod hende.

Hvor Lyngen var smuk derovre i Viborg Hedeegne. Intet Sted syntes Lyngen ham dyb og stærk som dér! Og Sommeren var kommen, og de var cyklet derud over Heden i Sol og

Stille og Skyet og Blæst. De trak Cyklerne gennem den smalle, trælse Hedevej. Milevidt var der Lyng og Hedebakker og de store dragende Skyer.

— Skønt „Kulturen" forbander den, kæmper den for sit Liv. Stille og støt, mener jeg, uden Larm og Spræl.

— De siger det næsten, som var det et Menneske, De forsvarede!

— Gør jeg? — Saa er det vist, fordi jeg ofte har tænkt paa, at Mennesker med den lille Lyngblomsts Egenskaber holder jeg mest af. Der er nok ikke saa faa af dem, tror jeg, hvis man rigtig kunde læse Nyrer og Hjærter: Alle dem, der er paa Kant med Tiden, i det stille, inden i dem selv. Og maaske endnu langt mere: alle de mange Mødre og Hustruer, der strider, uden at nogen mærker det, stille og støt som den lille, beskedne Lyng. — Naa, det er noget Vrøvl, naturligvis.

— — Men Lyngen elskede hun. Og hun havde vel ogsaa Ret. Han forstod det gennem Aarene, i Smaatræk, som intet var. Lyngen passede til hende.

Det var en Aften, da de gik hjemad mod Viborg.

— Jeg tør ikke, havde hun svaret ham. Ikke fordi, jeg ikke holder af Dem, føjede hun til, næsten med Voldsomhed. Men fordi jeg ikke vil lide Skibbrud og komme med i den store, moderne Flok, der bagefter søger Trøst i at haane Ægteskabet. Hvor tør De love mig og Dem selv saa store Ting?

Saa saa' de ikke hinanden i Dag paa Dag.

Men en Aften ringede det stille, saa ganske svagt.

Aandsfraværende gik han ud i Entreen.

Dér stod hun i Døren.

Han saa kun hendes Øjne.

Og saa tog hun hans Haand og kyssede den og kyssede den.

Han spurgte hende ikke om noget i Verden. Varsomt førte

han hende ind i sin Stue, hvor hun aldrig før havde været.

Hans Moder var bleven lidt forundret. Hans Broder og hans Slægt havde atter rystet paa Hovedet ad ham. Han havde dog fra sit Hjem kendt saa mange unge Piger, der, syntes hans Moder, gennem hele deres Kultur og Opdragelse maatte staa ham anderledes nær end — — — nej, saarende Ord havde Mor ikke anvendt! Hun havde blot undret sig den Gang, han fortalte det.

I Viborg var det anderledes.

— Jeg vidste det, Candidat Fønss, havde Amtmandinden smilet og givet ham et af sine bekendte djærve Mandfolkehaandtryk. Ikke sandt, Flemming! Naar jeg saa Candidaten og Frk. Lund, sagde jeg mange Gange: de to Mennesker passer sammen! Hvordan og hvorfor, det aner jeg naturligvis ikke, men passer sammen, det gør de. Man kan se det paa dem.

— Ja, for en Gangs Skyld har det sku været rigtigt med dine Anelser, havde Amtmanden smilet. Han var ikke i Almindelighed synderlig imponeret af sin Frues Anelser.

Og hjemme hos Købmand Lunds!

De havde taget det saa selvfølgeligt, som om den Sag forlængst i deres Øjne havde været klappet og klar.

Det forundrede ham straks.

Og dog, saadan var disse jævne Provinsfolk. Saa enkle og ligetil laa deres Anskuelser; de havde dem med fra deres egen Ungdom vel sagtens. Der var Tryghed i deres Omgivelser, noget urokkeligt, enkelt og godt og uden Sving som i hans Fader. Og der var over Ida netop det samme.

De gamle i Viborg vilde gøre Bryllupper, men Frederik, der jo nu var bleven Herre hjemme paa Nolsgaard, protesterede ivrigt.

— Dine unge Dage herhjemme tænker du maaske ikke paa med synderlig Lystighed. Netop derfor skal dit Bryllup staa her paa Nolsgaard. En Glædesdag i det mindste skal du have at huske fra dit gamle Hjem.

Saadan — saa kønt for Resten — havde Frederik skrevet i Brevet.

Og saa havde han bøjet sig.

— Det maa du selv bestemme, min egen Ven, havde Ida svaret ham.

Han havde paa Fornemmelsen, hun alligevel helst havde holdt Bryllup i sine Forældres Hjem. Men paa Bryllupsdagen gav han ubetinget sin Moder og Frederik Ret.

Som en Dronning syntes hun ham i den hvide Silkedragt med Sløret og den friske Myrtegren. Saa rank og værdig og dog saa mild og naturlig. Hun rørte alle Hjerter paa Nolsgaard den Aften, ogsaa dem, der havde skumlet imod hende.

Men da de den Sommeraften kørte til Stationen og Godsets Bønder mødte langs Stier og Veje med Blomster og Hurra og Flag i Hytterne, blev hun stille og tavs. Hun krøb sammen i Vognen, næsten som vilde hun skjule sig. Og det var ham alene, der maatte takke og takke Godsets Folk for al deres kønne Opmærksomhed mod ham og hans Brud og hans Barndomshjem.

Først inde i Kupeen kyssede hun ham.

Saa naaede de ind til Hjemmet i København. Flere Gange i Vognen paa Vejen gennem Københavns sommerstille Gader kyssede han hende og tog hendes Haand i sin, men hun smilede lidt aandsfraværende.

Han nænnede ikke at lade sig mærke med noget. Han saa' ud i den stille Sommernat: Herregud, lille Ida! Hendes Forældre havde villet sørge for hendes Udstyr, og hun havde villet det saaledes. Hvad hendes Forældre gav hende, skulde ogsaa han lade sig nøje med! Hun havde en Gang før Brylluppet taget det Løfte af ham.

— Det bliver jo ikke som i din Moders Hjem eller som hos din Broder paa Nolsgaard, men saadan skal det heller ikke være, for det ved du, at Fader ikke kunde, om han saa

anvendte alt, hvad de ejede og havde. Men pænt skal det alligevel nok blive — i hvert Fald saadan, at det passer sammen med den, du har valgt til at være hos dig.

Saadan noget havde hun sagt, og ganske stille var det sidste kommen, og dog med et Smil som af Selvhævdelsestrang.

Saa var de ved Frederiksholms Kanal og holdt foran den gamle, kønne Ejendom, hvor deres Hjem var valgt.

Pigen lukkede op og ønskede dem Velkommen paa jævn og borgerlig Vis.

— Tak, smilede Ida og gav Pigen Haanden. Han gjorde uvilkaarligt det samme.

Malmkandelabrene var tændte i Forstuen. De stod — som nu — hver paa sit Konsol og skinnede ind i de gamle Spejle.

De graahvide Døre var lukkede op som aabne Arme.

Han var gaaet med hende fra Stue til Stue.

Først var de gaaet ind i hans Arbejdsværelse med de tunge, rødt-betrukne Armstole og den gamle, skønne Malmkrone oppe i Loftet, hvor alle 8 Lys var tændte.

Saa gik de ind i hendes Stue med de stille, graa Vægge, de høje hvide Paneler og det dæmpet-grønne Betræk paa de værdige Chr. d. 8.s Møbler, og ind i Spisestuen, hvor Dugen var bredt over det store, runde Mahognibord. Da Forhænget var trukket for det dybe Vindu i et Hjørne af Stuen ud mod en af Byens gamle maleriske Gaarde.

Det var Stuer, hvori han allerede den første Aften følte sig hyggeligt hjemme. Hvor han saa hen, mødte han hendes Forkærlighed for enkle og sikre Linier. Kigget og søgt havde hun rundt i Gyders og Gaders Smaaboder for at finde disse kasserede, store Møbler fra en svunden Tid. Gang paa Gang havde hun været herinde i Byen for at lede efter Lejlighed, og endelig havde hun da søgt og valgt dette Sted ved Kanalen og Marmorbroen med Kristiansborgs grønne og røde Tage, Sejlskibene og Chr. d. 4.s gamle, kønne Pakhus udenfor deres Vinduer — et Stykke fint og sjælfuldt Gammel-København af forunderlig Skønhed, uberørt af den moderne, hæsblæsende Forretningsspekulation, der nu hærgede Byen.

Hun spurgte slet ikke. Hun gik med ham under Armen og

smilede. Nu var hun rolig. Nu saa hun for første Gang, at alt i deres Hjem var kønt og uangribeligt.

De var igen kommen ind i hans Arbejdsværelse og stod ved Skrivebordet. Det var lidt mørkt dér i Krogen, og hun havde tændt den høje, hvide Empirelampe med den grønne Skærm.

Først da faldt hans Øje paa Billedet i den store, ovale Guldramme.

— Din Moder har sendt det herop forleden og bedt mig hænge det over dit Arbejdsbord.

Han stod igen og saa paa Bedstefaderens kendte Træk. Han vrængede ikke længer mod det myndige, kloge Ansigt. Men Ida, syntes, sagde hun, at Billedet saa paa dem, som havde den gamle Herre noget at tale med dem om i ledige Timer.

— Hvor hang det Billede paa Nolsgaard?

— Over min Faders Arbejdsbord, havde han svaret hende.

Hun havde set paa ham — og havde følt Trang til at kysse ham.

Aa, der var Dage, da han tog Droske fra Ministeriet, bare for at det kunde gaa lidt hurtigere hjem!

Den første Middag havde Ida sat Champagne paa Bordet. Ja, han huskede det. Og Pigen havde svedet de stuvede Grøntsager!

— Herregud, hvad gør dog det, Ida? Jeg havde saamænd ikke skænket det en Tanke, før du sagde det.

Men hendes Humør var ganske ødelagt.

— Det var ogsaa galt af mig. Naturlig skal jeg selv tage mig af Maden og ikke overlade det hele til Pigen. Jeg skammer mig over, at dette er den første Middag i vort Hjem!

Nej, siden „skete" der aldrig noget. Hvor hun anede Fare, tog hun selv Affære. Undertiden ærgrede det ham, at hun skulde spilde Tid med de mange smaa, huslige Ting. Men i den Retning var nu Ida aldrig til at ombestemme.

— Har Deres Frue da slet ingen Talenter?

Han huskede det lille, næsvise Spørgsmaal en Aften hos Grev Lercke af en ung, forkælet Fars-Datter, hvis Dag gik med Løben til Sanglærer og Spillelærer og Malekursus og Tegneskole og Gud ved hvad.

— Talenter? Det tror jeg ikke, Komtesse.

— Det var da rigtignok underligt, kom det med et lille Smil, der skulde være meget spodsk.

Ingen af dem havde lagt Mærke til, at Ida stod lige ved dem.

— Jeg passer mit Hus, svarede hun og saa paa den lille Komtesse, saadan som hun, rent ubevidst, saa paa Folk, der var i Færd med at gøre hende Uret. Ikke vredt eller bidende, bare frejdigt og ligefrem med kønne, smilende, gode Øjne. Komtesse Holck blev forvirret og vidste ikke, hvor hun skulde se hen.

Saa hørte han hendes Stemmes varme Klang:

— Men De spiller jo Violin, Komtesse Holck. Min Svigermoder har netop omtalt Deres Spil en Aften paa Nolsgaard i Sommer.

— Er det sandt? Har Hofjægermesterinden omtalt det?

Elise Holcks Øjne straalede. Senere en Gang, da de traf hinanden, talte hun i de højeste Superlativer om Idas Intelligens og sympatiske Væsen. Herregud, ja saadan var man jo.

Det var en Morgen hen mod Foraaret. Det var den første Morgen, Solen vækkede dem i Soveværelset.

— Ida, ved du hvad, jeg tror: vi skal ruste os til vort første Selskab! havde han sagt.

— Ja, svarede hun. Hun laa endnu med lukkede Øjne.

Men han var bleven ivrigere, som han gik og klædte sig paa i Solskinnet.

— Mor rejser jo snart over paa Besøg til Frederik. Det skulde da være, mens hun endnu er her i Byen. Det maa ogsaa være vor Tur nu, saa megen Selskabelighed, vi har nydt i Vinter.

De havde rustet sig.

Hans Moder foreslog ham at indbyde hans Chef, Udenrigs-

ministeren. Det var jo da en god Ven af Familien, som flere Gange i gamle Dage havde været til Jagt paa Nolsgaard.

— Nej, lad være med det, sagde Ida og blev rød i Kinderne.

— Hvad kan du dog have imod det, lille Ida?

Hun havde rystet paa Hovedet og let. Saa havde hun taget hans Moder om Halsen og gemt sit Ansigt.

— Jeg bliver nervøs eller hvad det hedder over at være Værtinde for saa høje Personer, lille Svigermoder. Det er umaadelig dumt og ubetydeligt, men saadan er jeg. En almindelig Greve eller en Hofjægermesterinde er virkelig det allerhøjeste, jeg tør tillade mig.

— Men Ida? Du, som er saa personlig i hele dit Væsen. Hvad skulde dog saa vi andre Stakler sige?

Hun var langt om længe falden til Føje, og Ministeren var kommen.

Jørgen Fønss smilede hen for sig.

For første og sidste Gang! For en Fiasko var det Selskab blevet. Ida havde været stiv og tavs hele Aftenen, og det havde naturligvis virket paa Gæsterne. Al den glade Feststemning var udebleven, og han havde blot ønsket, at Timerne maatte faa Ende.

Hvorfor komme tilbage til dette Uheld, hvorfor nu tænke paa det?

Og dog?

Dog vilde han tænke paa det og huske det og bevare ogsaa det.

— Er du meget vred paa mig?

Som en lille, skamfuld Hund var hun kommen hen til ham, da de igen blev ene.

Han havde opgemt en Mængde haarde, bebrejdende Ord imod hende. Nu kunde han ikke saa et eneste af dem frem. Saa rørende ulykkelig stod hun dér, saa lille og fortvivlet — hun, der, naar alt kom til alt, i Sjæl og Tanker var tusinde Gange mere værd end han selv eller hvemsomhelst af det hele Selskab, der i Aften saa ubegribeligt havde skræmmet hende bort fra sig selv.

Men om stort Selskab havde de aldrig talt siden den Aften!

Kom der et Par Mennesker hjemme af deres Bekendtskabs-kreds, var hun altid hyggelig. Hun gjorde vist ingen Forskel paa nogen af dem. Blot det, at de var hans Venner, gav dem Plads i hendes Hjærte.

Og dog — de kunde ogsaa mishage Ida i deres Tale, og saa tav hun ikke.

Besynderligt, saa hun altid tog Kvinden i Forsvar!

Han huskede en Aften for længe siden. Hvad var det for en Kvinde, de alle havde haft Fordømmelse til? Og hvad var det, hun havde begaaet?

Ligemeget ogsaa. De talte saa højrøstet alle.

— Men De, Fru Fønss?

— Aa, sagde hun og rystede paa Hovedet, som hun tit gjorde, naar hendes Mening blev hende afæsket. Jeg tænkte paa, hvilke Mænd mon hun har skuffet? Jeg synes, det er derpaa, at alting beror.

— Hvad jeg mente med det? Aa —? Hun havde set smilende paa ham og taget hans Arm, mens de gik videre hjemad.

— Det er Mændene, tror jeg, der, uden at vi selv kan hindre det, sætter Præget paa os.

Han havde gjort Indvendinger.

— Du tager altfor haandgribeligt paa det, Jørgen. Jeg synes blot, at Kvinden er som det eneste Fristed paa Jorden, hvor en god og sjælfuld Mands Tanker har Mulighed for at træde ud i den fulde Virkelighed. — Hvad Manden saar i Kvinden, trives vist altid, Du. Jeg tror slet ikke paa, at der er nogen Kvinde stærk nok til at frigøre sig for sin Mands Paavirkning. Højst kan hun gaa fra ham. Hans Mærke slipper hun ikke for. Derfor dømmer jeg aldrig Kvinder — — jeg ønsker dem blot, at de havde truffet bedre Mænd paa deres Vej. Og synes du ikke, det er rigtigt, hvad jeg siger?

De talte i Reglen ivrigt, naar de saadan gik hjem fra Selskaber. Til fremmede Mennesker brød hun sig i Reglen ikke særligt om at fremføre sine Meninger.

— De kan jo sige et og mene et andet, og saa er det ikke Umagen værd at give sig til at tale alvorligt. Dig holder jeg

meſt af at tale med, Jørgen, for dig kender jeg bedſt af alle tilſammen.

Saadan havde hun ſagt mere end én Gang, og alligevel — — —?

— Men er du gaaet i Seng, Ida? Jeg vidſte ikke, hvor du var henne!

— Jeg vilde ikke forſtyrre dig. Du ſad jo og læſte, og jeg mærkede, du var for optaget til at ſvare mig.

Hun havde ligget inde i Sengen og haft Taarer i Øjnene. Han kunde ſe det, ſkønt hun troede, hun ſkjulte det godt nok.

Det var i det ſidſte Aarstid.

Hvor mange Gange mon hun d a havde haft Taarer i ſine Øjne, naar ingen ſaa det? Hvor mange Gange havde hun mon tiet og ſiddet med ſine egne Tanker eller liſtet ind til ſin Seng for ikke at forſtyrre ham?

Der kom en Tid, da hun a l t i d gik i Seng før han. Og der var en Aften — den eneſte — da han, allerede halvſovende, havde følt hendes Arm om ſin Hals:

— Du er ſaa tavs! havde hun grædt.

Kun en eneſte Gang var det ſket. Kun en eneſte Gang havde hun ladet ſig overrumple.

Kammerjunker Fønſs var forlængſt gaaet bort fra Vinduet og var falden i Tanker i ſin Kontorſtol.

I den ſidſte Ugestid havde dette været over ham i langt ſtærkere Grad end ſædvanligt. Det var, ſom gjorde han noget op med ſig ſelv, ſom om han ſøgte at tage en Beſlutning. Stred og ſtred, men vaklede tilſidſt.

Gang paa Gang var han af ſtærke Magter draget tilbage, var ſaa ſtandſet og var atter begyndt. I det altſammen kom og gik hans to kære Skikkelſer: hans Fader og Ida. Kun ſjældent veg de Pladſen for et andet Billede, — et Anſigt, der da, pludſelig, i korte Øjeblikke, fyldte ham og forvirrede ham.

Kontoret laa i Mørke. Saadan sad han ofte her i det dybe, gamle Palaisværelse efter Arbejdstiden. Kun Cigaren lyste, og fra Kongens Nytorv lød Livet fjærnt og dæmpet op mod Palaiset.

Garnisons-Kirkens Klokke ringede ind i Stilheden og fik ham til at rejse sig.

Ak, det var jo Juleaften! Nu var Gudstjenesten forbi, og han maatte skynde sig hjem.

— Hvad synes du om Juletræet i Aar, Far? Er det ikke godt valgt? Han og Frederik skiftedes til at tage med Skovridderen ud og vælge Juletræet i Skoven.

Men om Aftenen, før de selv begyndte Julen hjemme paa Nolsgaard, gik de med Fader og Moder ned til Folkene for at ønske dem glædelig Jul og en Stund se til i Folkestuen med de to store Juletræer.

Aa, hvor havde han og Frederik været utaalmodige efter blot at komme op igen og begynde. Hvad skulde de dér hos Folkene? Moder sagde, det var for Fader det allerbedste ved Julen, og man kunde jo ogsaa se paa Fader dernede hos Folkene, at det var sandt. Det forstod han ikke — den Gang.

Senere pyntede Ida Træet i sin egen Stue for smaa hjemløse Børn. Jo, hans Fader og Ida havde kunnet sammen. Der var det samme Krystal i dem begge; det tonede i dem paa samme Vis, da han først forstod at lytte.

Porten smækkede.

— Det var Kammerjunker Fønss, som endelig gik, sagde Portneren til de andre inde ved Julebordet. Jeg kan ikke begribe, Kammerjunkeren gider sidde den halve Juleaften deroppe?

— Den Mand har saadan dybe Øjne og gaar stille omkring, svarede den lille Portnerkone og satte rene Tallerkener omkring til sine Fremmede.

Hjemme hos Kammerjunker Fønss var Lysekronerne bleven tændte. I Forstuen brændte Kandelabrene paa Konsollerne og lyste ind i de gamle Spejle.

— Hofjægermesterinden maa vist være her lige straks, Hr. Kammerjunker, sagde Husbestyrerinden og saa paa ham.

Fønss gik ind i Sovebærelset. En Skam ogsaa, at han havde ladet Tiden i den Grad løbe fra sig.

Han havde næppe faaet Selskabskjolen paa, da det ringede.

— Nej, vent et Sekund, Frøken Wige. Jeg vil selv lukke op i Aften. — Er der tændt alle Steder? Blomsterne, jeg bestilte i Morges, er vel komne? Alle de hvide Roser og Violerne skal paa Bordet. De ved nok, at Blomster er Moders kønneste Borddækning.

— Kammerjunkeren kan være ganske rolig.

— Ja vist, jeg ved det saa godt. Tak skal De have, Frk. Wige!

Sneen glitrede paa Hofjægermesterindens sorte Silkekaabe. Helt forpustet af Julevejret var den lille, hvidhaarede Dame.

— God Aften, lille Mor! Men — er du gaaet herned?

— Aa, ved du hvad, min Dreng, det er virkelig et slemt Vejr for Hestene, pustede den gamle Dame, mens Sønnen hjalp hende af med den tunge Pelskaabe. Jeg satte mig i en Sporvogn ved St. Anna Plads og lod Dyrene blive i Stalden. — Kan du huske, hvor Far altid var nænsom over Hestene i strængt Vintervejr?

Han nikkede uvilkaarligt og kyssede hende.

Hun gik videre ind i hans Arbejdsværelse. De hvide Døre stod aabne til Idas Værelse og til den stærkt oplyste Spisestue med det gammeldags-stribede, gule Tapet.

— Altid Lys, hvorhen man ser hos dig! smilede Hofjægermesterinden paaskønnende og saa sig om. Ja, vi fra Rolsgaard har vist vænnet os saadan til de kønne, levende Lys, at vi slet ikke kan se Fest uden dem!

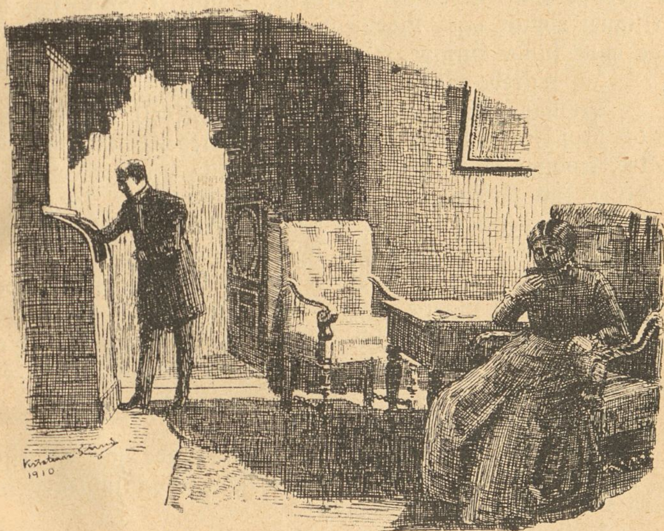
— Aa ja, Lysene beholder jeg, svarede han. Han havde vist slet ikke rigtig hørt hendes Ord.

De sad lidt i hans Arbejdsværelses dæmpede Belysning og talte om Smaating — — ogsaa om, hvorvidt Broderens paa

Nolsgaard havde faaet Julepakkerne i rette Tid, og om hvem, der havde sendt Moderen Julekort denne Jul, og hvem, der havde ladet det være.

— Har du ikke faaet nogen Hilsen fra Høgstrup?

— Nej, de har glemt mig min Dreng. Nu lever man jo herinde, stille og borte fra det hele, og saa skal man nok blive glemt.

— Men de kommer vist stadig paa Nolsgaard?

— Ja rigtignok, nikkede Hofjægermesterinden, og han kom et Sekund, som han saa paa sin Moder, til at tænke paa Idas gode Smil, naar nogen søgte at forurette hende.

— De kommer til Frederiks, men derfor kan man ikke forlange, de skal gaa omkring og huske hans Moder. — Der er vel heller ikke saa videre meget hos Fruen paa Nolsgaard nu, der minder dem om mine Dage, sukkede hun.

— Nej, svarede han og gik hen til Chartollet efter en Cigaret. Karen Louise har jo desværre ikke dit Jærnhelbred. Hun bliver træt af ingenting. Lysten til Selskabelighed mangler hende skam ikke.

— Vi sagde ham det mange Gange før hans Forlovelse. Frk. Seehested er ikke stærk, sagde baade din Fader og jeg. Hun er fin og sød, men der bliver vist for mange ensomme Sygedage paa Nolsgaard, Frederik! Naa, Frederik er jo saa velsignet robust og i Ligevægt — det preller af altsammen paa hans sunde Humør.

— Ja, svarede Broderen.

— Det har i Grunden ofte undret mig, fortsatte Moderen, at det blev Frederik, der udviklede sig saaledes. Du med dit viltre, trodsige Barnesind tegnede egentlig langt mere til at blive — den Natur, som Frederik er bleven med Aarene.

— Aa ja, jeg har maaske selv tænkt saadan noget en Gang, svarede Jørgen Fønss hen for sig.

— Man kan intet se paa Børn vedblev Hofjægermesterinden med Blikket op i Lysene. Slet ingenting. Der er saa meget, som griber forandrende ind. Bare godt, at Frederik blev Landmand. Hvem ved, du burde maaske have været det samme, Jørgen?

Husbestyrerinden viste sig.

— Saa gaar vi til Bords, lille Mor, sagde han og rejste sig fra Armstolen. Han bød hende Armen og smilende gik Moder og Søn ind i Spisestuen.

— Altid saa god og opmærksom mod din gamle Mor! sagde Hofjægermesterinden og saa paa det blomstersmykkede Bord og klappede sin Søn paa Skulderen.

Hofjægermesterinden følte sig glad og veltilpas i Aften. Hun smilte og talte meget — talte glad om, hvad der faldt hende ind. Og Jørgen Fønss svarede hende paa alt og drak hendes Skaal og takkede hende for alle Dagene siden sidste Juleaften, da de ogsaa sad her og havde Frederik og Karen Louise til Gæster.

— Vi har det virkelig akkurat lige saa hyggeligt i Aften, min Ven. Jeg havde troet, jeg vilde savne dem en Smule,

men de har det jo godt og holder Jul hos dem selv, og jeg maa ikke forlange mere.

— — Jørgen Fønss var atter inde i sine egne Tanker: Dér, hvor han var endt oppe i Palaisets stille Værelser, fortsatte han. Men Moderen mærkede ingenting paa sin Søn, og han vilde ikke heller lade sig mærke med noget.

Alligevel sad han, skønt langt borte, og ønskede, hun vilde tale til ham om Ida. Noget nyt var der naturligvis ikke for hans Moder at sige, de havde vel talt om alt de hundrede Gange.

Husbestyrerinden bød Hofjægermesterinden af Æblekagen.

— Den lille, smukke Rubinsukkerskaal, sagde hun med Et og holdt det gamle, rubinrøde Glasarbejde frem mod Lyset. Kan du huske, da Ida købte den paa Grev Sparres Auktion! Hun var saa barnlig glad, hver Gang hun kunde bringe et sjældent Stykke hjem til dig.

Husbestyrerinden var atter borte fra Stuen.

— Hvor Tiden gaar! Nu er det snart 4 Aar siden, sagde Hofjægermesterinden.

— Jeg synes endnu, det er nær som i Gaar, svarede han.

Hun lagde sin Haand over hans:

— Men det maa være dig en stor Hjælp, min Dreng, at jert Samliv var saa helt uden Mislyd. Ikke Skygge af Selvbebrejdelse. Det er alligevel den Slags, der drypper Malurt i alle Minder.

Han svarede ikke. Snart efter talte de videre om andre Ting.

— Skaal, Jørgen! Jeg sidder og beundrer dine dejlige, hvide Roser.

— Ja, er de ikke smukke! Hjemme hos dig staar en Buket af den samme Busk og venter paa dig, hvis de da har husket at bringe den.

Hofjægermesterinden smilede.

— Kan du huske vort Forlig i de unge Dage og Morgenen derefter? Jeg kunde ikke forstaa, hvem der dog herinde kunde sende mig de dejlige Blomster med i Kupéen? Allermindst

tænkte jeg jo paa dig. Jeg brød min Hjerne, ja, for jeg vilde nu gætte Gaaden. Først tænkte jeg — —

Jørgen Fønss lo med.

— Den Historie har du fortalt mig, lille Mor, Gud ved hvor mange Gange!

— Det har jeg vist ogsaa, min Ven. Men hver Gang, jeg ser saadanne rigtig kønne Roser ved Vintertid, tænker jeg: med dem kunde en Søn glæde en Moder! Ak ja, der er vist mange Mødre, som faar Lov til at vente forgæves. — Naa, det var et hyggeligt Julebord. Jeg siger dig Tak, min kære Dreng!

De gik ind i hans Arbejdsværelse, hvor Kaffen ventede.

Den gamle Malmkrone var tændt, og Fortræksgardinerne var trukket for Vinduerne. Den dybe Stue laa i roligt, dæmpet Lys, der streifede de gamle Kobberstik i de forgyldte Rammer paa Væggene.

Hofjægermesterinden kiggede paa alle Sønnens Julehilsener.

— Hvor Julekortene grasserer, smilede hun og satte Kaffekoppen. Det er rent utroligt, hvad man hitter paa af Motiver. Naa? Du har ogsaa faaet Kort fra Bodil Wilhjelm, ser jeg. Hun skriver, hun kommer herhjem i Julen?

Hofjægermesterinden saa hen paa sin Søn.

— Ja, jeg vidste det.

— Men hun skal vel tilbage til sin Musikby og dyrke Studierne videre?

— Det skal hun naturligvis. Man siger for Resten, hun forbereder sig til sin første store Koncert her i Byen. Nu har hun jo ogsaa studeret dernede i Aarevis.

— Bodil Wilhjelm har Talent, Jørgen, stort Talent, svarede Hofjægermesterinden. Du skal se, hun opnaar noget endda meget betydeligt.

— Det tror jeg godt, Mor. Og jeg ønsker hende det.

— Er du ikke inviteret til Middag hos Wilhjelms i Julen? spurgte Hofjægermesterinden videre efter en Pavse.

— Nej. Jeg vilde ikke heller gaa der, tror jeg.

— Ikke?

Hofjægermesterinden saa atter paa Sønnen.

— Ida var dog hendes bedste Veninde, sagde hun.

— Bedste?

— Ja, det har Bodil Wilhjelm da baade skrevet og sagt mig.

— Aa ja. Der var vel noget hos Ida, som ogsaa hun maatte synes om. — Det maatte de vel alle.

Jørgen Fønss' Stemme var bleven saa stille. Hans Moder forstod, at nu maatte hun tie og lede Samtalen over i andre Spor.

— Og saa er der Kort fra min gamle Amtmandinde. Det er ganske i Stil med et af hendes bekendte djærve Mandfoltehaandtryk, slog han pludselig smilende om.

De talte videre om Julekortene. Hofjægermesterinden kendte langtfra alle Navnene og spurgte og fik nøjagtig Besked.

— Du har i Grunden mange Venner, Jørgen!

— Undertiden tror jeg det, smilede han. Og det undrer mig. For Herregud — hvad kan jeg byde dem?

— Dit gode Hjærte, Jørgen!

— Det har ikke Plads, Mor.

— Plads? Hvad vil det sige, min Dreng?

Jørgen Fønss svarede ikke. Han bøjede sig kun ned og kyssede hendes hvide Pandefletning.

Husbestyrerinden kom ind med Kandelabrene fra Spisestuebordet. Den dæmpede Belysning blev til et straalende, levende Lyshav.

— Naa, Mor? Skal vi saa som to store Børn forære hinanden vore Julegaver, smilede han.

Julegaverne var vekslede mellem Moder og Søn under Smil og Spøg. Kandelabrene havde han slukket.

— Mor, sagde han pludselig. I de sidste Minutter havde Jørgen været tavs.

Hofjægermesterinden saa hen paa ham.

— Vil du svare mig ærligt paa noget?

Ordene lød, saa jævnt og stille de end kom, som hentedes de dybt inde fra, veg ud efter lang Tids Tøven og lange Tiders modstridende Tanker, veg ud, fordi de maatte ud for at søge at skaffe ham Ro.

— Har Ida aldrig talt til dig om vort Ægteskab?

— Hvorledes, min Dreng?

— Har hun aldrig sagt — nej, ikke sagt det, for det kunde hun ikke, men mærkede du ikke nogensinde, at hun alligevel gik omkring med, ja, ikke med Sorg, men dog med noget, der nagede hende, fordi hun syntes, at ikke alt var, som hun havde længtes efter det?

— Men Jørgen dog?

Hofjægermesterinden strøg sig med Kniplingslommetørklædet over Panden. Saadanne Ord havde hun aldrig før hørt af hans Mund.

— Du ved jo da selv, at I var lykkelige!

— Nej, Mor. Det ved jeg ikke. Det er netop det, jeg ikke ved. Om Ida var det, ved jeg ikke?

— Men du har da ingen Grund, kære Jørgen, til at antage noget andet — nu pludselig, saa længe efter?

— Saa længe efter.

Han bøjede sig sammen i Stolen som for et Piskeslag.

— Ak, Mor — Fader kendte mig og min Generation. Han sagde en Gang: Det bedste i Jer vaagner som oftest først, naar Livet af sig selv har sat Bundfald, og det hele er bleven til Minder og Fortid. Han tænkte vel paa Forholdet mellem ham og mig — som først den Gang i hans sidste Aar begyndte at være lidt kærlig imod ham. Han tænkte vel ikke paa, at det samme Forhold endnu en Gang skulde møde mig.

Nu rejste Hofjægermesterinden sig og gik hen til sin Søn.

— Hvad er det for mørke Tanker, min Dreng Du havde din Faders Velsignelse saa fuldt og helt, da han lukkede sine Øjne. Der var af hans hele Hjerte slaaet en stor, tyk Streg over alt fra din Barndom og første Ungdomstid.

— Men jeg kendte ham ikke, Mor! Da jeg ønskede at kende ham, var det for sent, og jeg maatte nøjes med et Brudstykke. Han blev i mine Øjne, som Aarene gik, og jeg kædede sammen, den bedste og fineste af alle de Mænd, jeg vidste om. Og jeg maatte nøjes med at lade dig tale om ham og fortælle mig de Træk paa Træk, som jeg selv havde været gammel nok til at finde, men som jeg i Ligegyldighed havde forsømt.

— Du har sagt mig saadan noget en Gang før. Hvorfor vil du tilbage til det i Aften, min Dreng?

— Jeg synes, at jeg anden Gang staar overfor det samme. Sig mig ærligt, Mor: tror du, at Ida var lykkelig?

— Det tror jeg saa fuldt og fast.

— Hun fik ingen Børn, skønt hun altid havde ønsket at blive Moder.

— Jeg siger: godt for Børnenes Skyld, at I ingen fik, Jørgen.

— Vi var bleven knyttede nærmere sammen ved dem. Jeg synes ofte, naar jeg nu tænker over det, at jeg heller ikke kom til at kende h e n d e til Bunds. Der var saa meget i hende, jeg i Tankeløshed var ligegyldig overfor. Aa, der var alligevel mange, mange Dage, da vi, ikke af ond Villie, men af Ligegyldighed, ikke talte til hinanden udover de rent nødvendige Ord, der slet ingenting betyder. Hun kunde sommetider i det sidste Aarstid, det lagde vist ogsaa du Mærke til, se saa træt ud af Øjnene — hun sagde jo ikke noget, og spurgte man, slog hun det hen med sit gode Smil. Men jeg ved jo nok, hvor altfor ofte jeg lod hende skøtte sig selv og passede mine egne Interesser og tænkte ikke paa, at var der noget, Ida ikke kunde, saa var det at taale Ligegyldighed hos den, hun saa trygt og kærligt stolede paa.

Hofjægermesterinden svarede ikke. Hun forstod ikke ret sin Søn i Aften. Hun var saa aldeles forbavset over pludselig at høre ham tale saaledes om sit Ægteskab.

Uroligt lod den gamle Dame Kniplingslommetørklædet glide over Panden. Hun kendte Jørgen for nøje til at slaa sig til Ro med, at dette var en tilfældig Stemning. Hun vidste, det maaatte være Tanker, der længe havde pint og beskæftiget ham, og som nu — langt om længe, uden at hun forstod den ydre Foranledning — gav sig Luft overfor hende her i hans Stues Enrum.

— Jeg tror, du ser Spøgelser ved højlys Dag, min Dreng, svarede Hofjægermesterinden omsider med en Stemme, der var saa god og mild som et Kærtegn. Du kan ikke rive dig løs fra Ida, og det forstaar jeg, og jeg synes, det gør dig

Ære. Men Trofasthed kan ogsaa føre en Mand paa Vildspor, og jeg tror, du er inde paa det.

— Lad os haabe det, Mor, svarede han og kyssede hende. Hun følte, at hans Haand var kold som Is.

Hvad skulde det til at plage hende med noget, hvor hun dog aldrig, om hun end nok saa gerne vilde, kunde hjælpe og lindre ham. Hun havde, trods alle sine trygge Ord, set saa ulykkelig og hjælpeløs paa ham. Den kære Sjæl, hun følte vel selv, at trygge Ord her ikke var nok, og at hun intet andet ejede at byde ham.

Jørgen Fønss fortrød, at han tilsidst i Aften, trods alle Forsæt, overfor sin Moder havde ladet sig rive med af den Uro og Mangel paa Ligevægt, der i Aften var i hans Sind.

Han tvang sig tilbage til Smil, og endnu en Timestid sad de sammen.

De talte om Nolsgaard i gamle Dage; smaa kønne Træk om Faderen fortalte hun. Hun havde deraf altid nyt at fortælle, syntes han, og aldrig følte han sig gladere til Mode, end naar hun saadan, glad og smilende, sad og fortalte, selv borte i disse Minder, der for hende havde mistet deres Vemod og nu kun var lyse og gode.

Saa kom omsider Pigen og hentede Hofjægermesterinden.

Naa ja, min Dreng, saa maa vi holde op for i Aften; men rigtig en god og køn Juleaften har det været.

Han hjalp hende den sorte Silkekaabe over Skuldrene. Den unge Stuepige stod og lod sig Juleknaset smage med et stort taknemmeligt Smil over sit kønne Barneansigt.

— Skal jeg bede Wilhjelms hen hos mig en Aften, synes du?

— Jeg ved ikke rigtig. Vi kan tale om det i Morgen, Moder.

— Det kan vi. Hun kyssede sin Søn.

— Kom saa, lille Marie! Nej, drik først Deres Vin; husk paa, vi skal ud i Kulden.

— Godnat, min Dreng!

Kammerjunker Jønss gik omkring i Stuen. Husbestyrerinden kiggede ind med Døren paa Klem, men trak sig hurtig tilbage.

Han mærkede det ikke.

Omsider satte han sig i en af de dybe Armstole og lukkede Øjnene.

— — — Den sidste Jul, de var sammen, stod der Juletræ her midt i Stuen, og den lille Fyr hoppede og sprang af Glæde og kyssede Ida ustandseligt.

— Tror du saa alligevel ikke, det kunde lade sig gøre? havde været Idas sidste Ord, da han gik til Ministeriet den Formiddag.

Halvvejs havde han glemt det igen, da han op paa Dagen kom ind gennem Strøget.

— Hvad er det, du siger? Han havde vendt sig om mod en bleg, lille Fyr, som tiltalte ham.

— Morderens Broder. Er du —? hvad hedder d u da?

Han solgte Sprællemænd og reklamerede for sine Varer med at være Broder til Morderen, hvis kyniske Gerning var over hele Landets Læber i Dagene den Gang.

Han havde haft sine Grunde til at drage den Lilles Ord i Tvivl. Han besluttede at følge med ham hjem.

Ja, en hæslig Usandhed, et stakkels Fattighjems Julereklame for gennem et lille, viljeløst Barn at tjene blot et Par Smaaskillinger!

— Men helst saadan en lille Fyr, paa hvem du kan se, at han slet i n g e n Jul kender til!

Da havde han husket disse sin Hustrus Ord.

Han havde hjulpet Moderen med lidt Skillinger og faaet Lov at tage Barnet med sig hjem til Juletræ.

Mange Gange senere var Hans kommen hjem til dem. Han kom altid i Mørkningen, han ligesom turde ikke komme ved Dagens Lys.

Hver Gang gik der et stort, glad Smil over Idas Ansigt . . . han vidste virkelig ikke, hvem der var gladest, Hans eller Ida?

Saa havde de tilsidst tænkt paa at adoptere Hans — — —

men det skulde altsaa ikke saadan være. I Formiddags, da han var derude i Fattighjemmet, der trængte bitterlig haardt til lidt Julepenge, havde Konen atter talt om hans Hustru. Hurtigere, end han egentlig vilde, maatte han gaa . . .

Det ringede.

Det var Portklokken!

Lidt efter var Husbestyrerinden ude i Forstuen.

Gæster til ham? Klokken var henimod 11.

I samme Øjeblik blev Døren til Forstuen aabnet.

— Det er blot mig.

Jørgen Fønss svarede ikke. Han følte sig svimmel med Et og ligesom drog efter Luft. Og dog smilede han.

— Er De vred, fordi jeg kigger herop, Fønss? Fader og Moder er allerede gaaet i Seng, men jeg syntes, at endnu en Times Tid var det dog Juleaften. Hun rakte ham sin Haand: Glædelig Jul, Fønss!

— I lige Maade, Bodil.

Han hjalp hende af med Aftenkaaben. Hun var klædt i en sort Silkedragt med gamle, hvide Kniplinger og Halværmer. Nænsomt førte han hende hen til en af de store Armstole.

Velkommen hjem! sagde han.

— Ja, Indbydelser laa der til os baade 1., 2. og 3. Juledag, svarede hun ligesom undskyldende og glattede med sin slanke Haand det sorte Haar efter. Og 4. Juledag rejser jeg allerede; der er en Koncert dernede, som jeg skylder mig selv at være med til. Saa fik jeg Dem alsaa ikke at se, med mindre jeg foretog noget ekstraordinært. Formiddagsvisitter ved jeg er Dem imod, det har De vist lært af Ida.

— Det var kønt af Dem at komme, smilede han. Hun tænkte paa, at hans Blik var bleven — ja hvad skulde hun sige, langt mere indadvendt, og hans Stemme syntes hende at lyde mere dæmpet end i gamle Dage.

— Hvordan har De haft det, Føns, sagde hun og rejste sig.

— Man maa ikke klage.

Han rakte Cigaretterne frem imod hende, og hun tændte ved en af Kandelabrene paa Sekretæren.

Lysskæret strejfede hendes slanke, sjælfulde, spinkle Skikkelse. Klogt og fornemt i faste Fletninger sad nu som før hendes sorte Haar. Ingen tvivlsomme, viltre Krøller og Tjavser. Han havde altid syntes, at netop fornemt var det rette Udtryk om Bodil Vilhjelms Haar.

— Vi har tit længtes efter Dem, sagde han. De var altid hyggelige vore smaa Aftener sammen med Moder og Deres Søster.

— Vist var de saa!

— Kun savnede vi Ida tilsidst.

— Ja. Bodil Wilhjelm tav lidt. Her er endnu helt som i Idas Tid, sagde hun og saa sig om. Alting staar endnu paa det Sted, hvor hun satte det.

—Ja. Dér bliver det staaende.

Hun vendte Ansigtet bort. Hun stod og saa ind i Lysene. Hun tænkte paa den Dag, da Idas Kiste blev baaret ud fra Frue Kirke. Hun tænkte saa tit paa det Øjeblik,

Helt betrukken med Idas hvide, dejlige Bryllupsdragt stod Kisten dér mellem de høje Alterlys. Der var kun en eneste dybrød Rosengren fæstet paa den. Hvor de Roser talte. De bragte alles Øjne i Graad.

Saa fulgte Orgelet Kisten ud med Idas Yndlingssalme, den samme, de havde sunget ved hendes Bryllup i Nolsgaard Kirke de faa Aar forinden.

Altid frejdig, naar Du gaar,
Veje Gud tør kende,
selv om Du til Maalet naar
først ved Verdens Ende.

Kæmp for alt, hvad Du har kært,
dø, om saa det gælder.
Da er Livet ej saa svært,
Døden ikke heller.

— Hvad tænkte De paa, Bodil?

— Paa mig selv!

Hun vedblev at se ind i Lysene:

— — — Dér laa Ida inde i Sengen. Hver Dag kom hun. Hver Dag lukkede Jønss hende op. Svaret læste hun hver Dag i hans tavse Ansigt.

— Bodil! Du maa love mig noget.

— Hvis jeg kan, Ida.

— Naar der er gaaet en Tid, og han har forvundet sin Sorg, vær saa god imod ham; Du holder dog lidt af ham. Og jeg ved, at han kunde ikke faa nogen finere Kvinde end dig. Alene maa han ikke være; det er Synd imod ham. Han var ene nok i sine Barndomsaar!

Men hun vilde ikke afbrydes og slaa det hen.

— Nej, jeg kommer mig slet ikke, Bodil. Jeg græder slet ikke. I Begyndelsen gjorde jeg det, naar han ikke saa det, men nu er jeg rolig.

Og lidt efter, da hun ikke svarede, havde Ida taget hendes Haand: — Jeg véd det ikke, men maaske, Bodil, maaske han

og jeg vilde have lidt Skibbrud tilsidst. Det kan godt være. Saa hellere nu dette, for det andet kunde jeg ikke.

Hvor Idas Haand brændte i hendes.

— Jeg har aldrig bebrejdet ham det allermindste, det maa du tro, Bodil. Der er i den senere Tid — jeg ved det nok — kommen lidt Ligegyldighed ind i vort Samliv, men det er min Skyld, det vil jeg sige dig. Jeg er jo bare en lille En.

Og længe efter var det kommen til sidst som det allersidste, hun havde hørt Ida sige:

— Havde vi haft et Barn, var jeg vel vokset selv. — Lille Hans vilde være blevet mig en stor Glæde, hvis vi havde faaet ham til os, men det var dog vist at slippe for let udenom?

Det var sket et Par Gange og sidst i et Brev, at Fønss havde spurgt hende om Ida: Havde hun aldrig ladet skinne igennem for Bodil Wilhjelm, hendes tro Veninde, at ikke alt var mellem hende og Fønss, som det burde være . . . at noget gnavede og bedrøvede hende? Havde hun aldrig udtalt sig saaledes?

Bodil Wilhjelm havde benægtet det. Hun syntes, det var hendes Pligt at benægte her. Det modsatte vilde være hende en uværdig Handling, fordi det vilde være en Synd mod ham.

Cigaretten var gaaet ud. Bodil Wilhjelm tændte den atter ved Lysene. Hun var saa langt inde i sine mange modstridende Tanker og kom til at sukke.

— De er bleven alvorligere siden sidst vi saas, sagde han. Jeg mærkede det i Deres Breve.

Og han fortsatte varmt og ivrigt, da hun ikke svarede:

— De, Bodil, har Brug for al Deres Friskhed og al Deres Frejdighed!

— Hjælp mig til det, sagde hun ganske stille.

Hun drog ikke Blikket bort. Hun vedblev at se paa ham, men helt uden Farve i sine Kinder, og der gik som en Skælven over hendes Ansigt.

— Skal jeg gaa? Sig, jeg skal gaa, sagde hun uroligt og rejste sig.

— De skal blive, sagde han stille. De ved, at ingen er saa meget for mig, som De.

— Af dem, der lever — —?

— Hvorfor siger De det saadan?

— Jeg siger det som en Tak, svarede hun bleg og usikker. Hun syntes, han saa ind i hendes allerinderste Sjæl og at hun villieløst talte Ord, som hun ikke selv helt havde Rede paa: — Glemte De Ida, vilde jeg foragte Dem!

Nej, hun greb efter hans Haand, hun maatte ud af dette Kaos af sine modstridende Tanker, hun maatte ud til dette ene, hun vidste var sandt:

— Det er altsammen ligemeget, jeg vil bare være god imod Dem, Jønss. Hvorfor kan jeg ikke sige det rent ud? Hvorfor skal vi leve langt fra hinanden, jeg synes, at vi burde hjælpes ad, at alt andet er Synd, at der først er Mening i det, naar vi to bliver sammen.

Helst havde han taget hende ind til sig og kysset hende af Jubel og sagt Ja og Ja til alt, hvad hun i sin Godhed vilde. Ak, men — han maatte beherske sig. Nu havde han Valget og aldrig mere. Ak, hvad vilde han ikke ødelægge for sig og endnu meget mere for hende, hvis han nu alligevel forglemte sig selv.

— De svarer mig ikke.

Hun drog Haanden til sig, og hendes Stemme skælvede.

— Jeg ved det godt. Jeg er vel ogsaa blot kommen i Aften for at sige dem Farvel, Jønss. Saa egoistisk er jeg. Jeg vil blive i Udlandet og ikke se Dem mere og ikke skrive, for jeg kan ikke fortsætte for min egen Skyld. Jeg maa have Fred og tør ikke mere have Dem i mine Tanker. Hvad kan det hjælpe mig, og hvad gavner det Dem? — Men først vil jeg sidde her og tale med Dem bare endnu denne eneste Gang!

Bevæget tog han hendes Hænder og kyssede dem.

— Fra den Dag, jeg fik det Brev. hvori De skrev, at De kom hjem, har jeg tænkt mig dette Øjeblik. Tænkt mig det og ønsket mig det saa højt, og dog gruet for det og ønsket det aldrig vilde komme. Den blotte Tanke om maaske at høre de gode Ord, De i Aften har sagt, har i mine ensomme Timer fyldt mig med Jubel og Lykke, ja med Uro og Sorg. For hvad kan jeg byde Dem, Bodil! Det bedste i mig bliver tilbage

dér, hvor det en Gang levede. Saadan er jeg, og De kan ikke hjælpe mig. Nej, De med Deres rige Evner og al Deres Fremtid maa ikke standse for at øve Barmhjertighedsgerning mod mig. Saa meget holder jeg af Dem!

Han vilde sige mere, men Stemmen svigtede ham. Han kunde heller ikke. Havde han sagt mere nu saa var hans Modstandskraft glippet, og han havde trods alt bedt hende blive hos sig, saaledes som hun selv havde sagt, var det bedste for dem.

Langsomt gik han med hende gennem Stuerne. Han syntes, at hvert Skridt med hende var et Kærtegn, der bragtes ham.

— Udenfor var der hvidt og stille. Kun Sneen flimrede omkring hende.

Bodil Wilhjelm lukkede Øjnene og lod Sneen piske sig i Ansigtet.

Saa var det da sket. Det, han i Dage og Nætter havde tænkt paa og ønsket og gruet for.

Hun var kommen.

Og gaaet.

Nu var alt stille. Ordene var sagt, og hun kom aldrig mere.

— — Bodil!

Bodil!

Og dog nej, han kunde det ikke. Han kunde ikke sige dette sit Hjem Farvel og med Bodil grunde et nyt — —

Hvordan kunde Mennesket det?

Eller var det en Brist i ham selv, at han ikke kunde?

Da hans Fader døde, var hans Moder flygtet fra Nolsgaard. Hun kunde ikke længer leve i disse Stuer, hvor han havde gaaet ved hendes Side i de mange Aar og Minder og Minder var i hver Krog.

Hun vilde bort, bort fra det hele.

Det stak ham i Hjærtet. Han syntes, hans Moder brød noget sønder, der var ham helligt og ikke helt var hendes eget.

Men han nænnede intet at sige. Hvad Ret havde han ogsaa til at fordre sit eget Følelsesliv hos sin Moder?

Hun kunde jo ikke anderledes. Hun flygtede for at redde sit eget Liv.

Han b l e v for at redde sit, da Døden gæstede hans Hjem. De vilde alle have ham bort, bort til nye Omgivelser. De bad ham og tiggede ham for hans egen Skyld.

Saa forskellige var Menneskene!

Han følte, at blev han ikke, saa flygtede han kun ud til en endnu langt større Tomhed.

Nej, h e r var hans Hjem. Døden havde gæstet det og taget det bedste fra ham, men hans Hjem og hans Arne var det alligevel, og saaledes vilde det vedblive at være. Her, indenfor disse Vægge havde han levet sit Livs rigeste Aar, og hvad der e r levet, det lever fremdeles. Her vilde hun leve for ham til hans sidste Dag. Her var alt, som hun havde ordnet det for ham. Her havde han endnu hendes Omhu og Kærlighed. Her talte hun til ham paa tusinde Maader hver eneste Dag.

Kunde man da føle Trang til med Vold at ryste det af sig og fornægte sit Liv og begynde paa ny et eller andet tilfældigt Sted ude i Tomheden?

Og kunde man fortsætte Livet med ny Kærlighed og bevare denne Kvindes Lykke og sig selv og sit Livs Sammenhæng?

Ja, man maatte vel kunne det, siden saa mange prøvede derpaa.

Eller tog de netop fejl, alle de mange? Var det maaske netop dem selv og deres Livs Sammenhæng, de ikke taalte at se, men flygtede for — — til de en Gang vaagnede, for sent, og fandt bare Brudstykker uden Hvile og uden Mening?

— Jeg kan ikke, jeg kan ikke Bodil, vaandede han sig i Smerte. For baade din og min egen Skyld kan jeg det ikke! Og nu ser jeg dig ikke mere. Dine Breve kommer ikke. Aa, Bodil, hvorfor talte vi om dette, Hvorfor tav vi ikke og pintes i Stilhed?

Eller m a a t t e det siges en eneste Gang?
Nu er det sket. Nu er det sagt — —.

Lysene var ved at brænde ned.

Langt om længe rejste Jørgen Fønss sig. Nu var han rolig — som efter Storm.

— Ida var saa enkel og let at holde fast, tænkte han, dybt inde i sine gode Erindringer. De fleste vil have Mangfoldighed og Forvirring og Rigdom af Linier ind i deres Liv. — Men Livet selv er enkel, det lykkelige Liv!

— For dig, Jørgen Fønss, nikkede Bedstefaderens Billede over hans Arbejdsbord.

Han vrængede ikke af den gamle, alvorlige Mand — hans Faders Forbillede. Længe stod han og betragtede det med sit dybe Blik.

Saa saa' han spørgende hen paa Idas og sin Faders Billeder.

Da syntes han, at ogsaa de nikkede, som vilde de sige:

— Ja, for mange flere end dig! For os alle tilhobe.

Bristende Strenge.

Jeg tænkte mig Livet saa skøn som en Drøm,
al Daarlighed, Tant, som en Saga,
jeg smiled mod Lykken, jeg favnede ømt
Haabet — hvad fik jeg tibage?

I straalende Solskin min Fremtid jeg saa,
kun ej ret, bag det slørede Tæppe.
O, sorgløse Barndom, hvad tænkte du paa
Verden — den aned du næppe.

Før klang fra min Harpe hver sød Melodi,
men ak — jeg har mærket det længe,
nu skaber kun Tonerne Disharmoni,
det volder de bristende Strenge.

Jeg stirrer og stirrer til Blikket bli'r træt,
og Øjnene svider og brænder,
men finde en Traad i det filtrede Næt
formaar ej de skælvende Hænder.

Aa — Fremtid, hvad skjuler du vel i dit Skød;
er det Sol eller stormfulde Dage,
sig, gemmer du til mig en Rose saa rød,
eller faar jeg kun Tornen tilbage?

Anna Pedersen.

